

ACC. NR M. 8288:1-12.

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Carlsson
 Härad: Boonqa Adress: Boonqd, Häckelsång
 Socken: Häckelsång Berättat av:
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1894 i Boonqd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ivar Käll

Affas Över Sveenske Folkkultur,
 Etnologiska avdelningen.

Frågelistor, sektion II, nr 45, 46 och 47.

Byggnadsmaterial s. 1. II:45

Halvdörrar och navor " 5. II:46

Innanfönster, Frossbotten,
järnspisar " 10. II:47

Frågelista, sektion II, Nr 45.

Byggnadsmaterial.

Skt II:45

1. Boaryds by och för övrigt hela
Täckelsjöns socken.
2. Småre lägenheter och bondgårdar,
både större och mindre.
3. Som byggnadsmaterial för ytter-
väggar har vanligen använts
gran och fur. Till syllar,
stolpar och överbjär var det
fur. Till timmerväggar hade
man både gran och fur.
Ibland har ek använts till
syllar, stolpar och dörrkröklar
men ej till timring eller skiftes-
verk. - Ek förekommer endast spar-

samt i takten. Samma träslag användes i bostadshus, tadugård och övriga utkus. Man byggde alltid med torkat virke. Fästträ borde ha torkat över sommaren och stått ännu längre tid.

Tränaglar, "däbba" (dubbar) har använts. I kammersväggas hade man tränaglar till sammanshällning av kimmerträen.

I takkonstruktionen var stödbenen upptill fästade med tränagel vid varandra två och två och nedtill med tränagel vid bindstock. Flanbjälke var fästade med inlaxning och tränaglar. Pyltarna hade tränaglar

i hörnen och överträens skarvar
voro kopfastade med tränaglar.
Till mycket annat har tränaglar
kommit till användning, ty
spikning har undant sparsamt
förekommit i äldre byggnader.
Tränaglarna i limning voro
spetsade i båda ändar, men
annars voro de försedda med
"huc", d. v. s. en tjockare klump
i den utstående ändan.

4. I mycket gamla byggnader har
i stället för tränaglar som sam-
manbindning av limmerträen
mellan dem funnits stenar
infällda i trekantiga hål.
I gamla byggnader har tränaglar
använts för fästande av goloplankor.

ACC. NR. M. 8288: 4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5 A. — — —

B. Brevur tiden 1850 — 1900.

C-D. Byggnadsmaterialer har varit det samma även tiden före 1850. I äldre domliga hus dock något mera skivirke än vad det fallet tiden 1850 — 1900. Efter 1900 är förhållandet det samma som under senare hälften av 1800-talet.

E. Egna iakttagelser och studier av byggnader. Berättelser av gamla i trakten.

4.

Frågelista, sektion II, Nr 46.

Kalvdörrar och svaror.

1. A. Baryds by.
B. Alla gårdarna i byn.
2. Byns gårdar äro ättingar och fjärdingar och i värde mellan åtta och arton tusen kronor. Alla bönderna äga sina gårdar.
3. I äldre bostugshus, som härstamma från tiden före år 1850, var förstugans dörr delad i över- och underdel, s. k. kalvdörrar. Detta är den äldsta typen som på några ställen fanns kvar även under 1800-talets senare hälft. Vid tiden omkring 1850

6.

Ulu II:46

ACC. N.R. M. 8288:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.
Bojade man med dubbeldörrar
vid förstugans ingång. Men den
rena av dessa dörrar var delad
på tvären i över- och underdör,
halvdörrar. Dörren till köksin-
gången var alltid en enkeldörr
och ej halvdörrar.

Halvdörrar ha också använts
i fåhuset i ingången på fram-
sidan. Det var där dubbla dörrar
med den rena delad på tvären
i två halvor.

Häststallets dörr var också den
delad på tvären.

4. I bostadshuset öppnades dörrar
na till förstugan inåt.

Låset satt i den övre dörren,
den undre hölls tillstängd med

en hasp. Dörren till köket på
husets baksida öppnades utåt.
Kadugårdens dörrar öppnades
utåt.

Dörrarnas navor satta på in-
sidan. Men i mycket gamla
byggnader ha funnits dörrar
som haft navorna på utsidan.
Navorna ha fått tjänstgöra som
gångjärn. I ena ändan av dem
ha varit hål med en kapp igen
nån eller en kloss fästad i väggen.
Navorna fästade vid dörren med
frånaglar.

5. Avser perioden 1850-1900.
Navor på utsidan tillhör äldre tid.
I några fåhus finns halv dörrar ²annan.
6. Beskrifvat av gamla, Egna studier.

ACC. N:R. 16.8288:8.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Fabian Karlsson

Härad: Konga

Adress: Boaryd, Väckelsång

Socken: Väckelsång

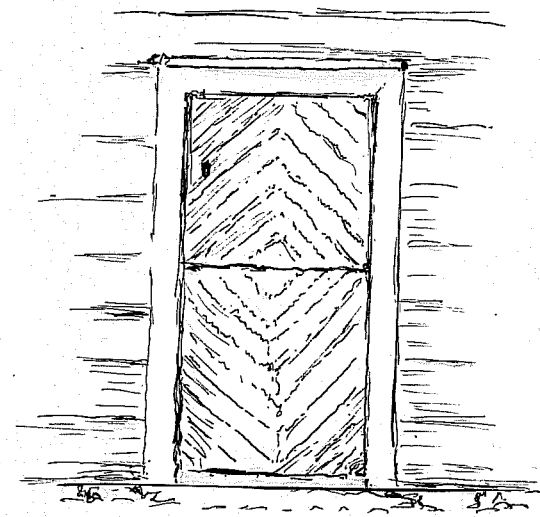
Berättat av:

Uppteckningsår: 1942

Född år 1894 i Boaryd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

Halvdörrar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8288:9.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Fulian Carlsson

Härad:

Konga

Adress:

Boaryd, Täckelsång

Socken:

Täckelsång

Berättat av:

Uppteckningsår:

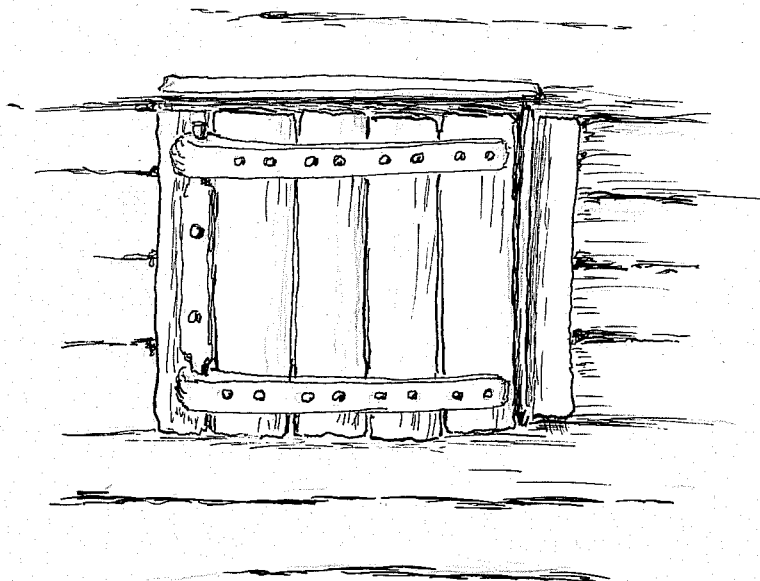
1942

Född år

1894 i Boaryd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

Dörr med trägångjärn.

Utsida.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8288:10.

Frägelista, sektion II, Nr 47.

Innanfönster, Grossboden,
järnspisar.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10.

II:47

1 A. Brarups by.

B. Alla byns gårdar.

2. Byns tio gårdar äro ättingar
och fjärdingar.

Gårderna äro Kammanägare.

3. När man började att ha innan-
fönster, så var det endast i
vardagsstugans fönster man
satte sådana. Det var i det
stora rummet där hola familjer
bodde. I kök och kammar
och övervåningens fönster
hade man ej några innanfönster.

Det var nog på 1870-talet innan
fönster började komma i bruk.
Men det fanns ställen där man
ej hade sådana fönster förrän
mot slutet av 1890-talet.

I de gamla bondstugorna
fanns inga krossbottnar.

Det var först i nybyggnader
mot slutet av 1800-talet som så-
dana kommo till.

Inne i vardagsstugan och i
kammare hade man "sunneslaj"
(innertak), men i kök och för-
stugan hände det att bjälkar-
na voro synliga i taket.

På 1880- och 1890-talen hade man
små järnspisar på fötter.

De liknade små kokspisar, och

de hade lock och ringar över, så
man kunde ställa en kaffekittel
eller annat kokkärl på dem.

En sådan spis hade man vid
sidan om den stora grästeno-
spisen i vardagsstugan. Sådana
spisar gjötos bl.a. vid Pävsjöström.

4. Husen hade låga stenfund och det
var fyllning under golvet.

5.A. - - -

B. Avser tiden 1850 - 1900.

C-D. Före 1850 hade man stora fyrkantiga
s.k. sättnugnar, men de hade ingen
eldluta och eldades rej från annan
spis. Tillverkades vid Ekfors bruk
(nedlagt 1711) i Täckelångssocknen och
vid Ormo i Söd. Sandjö socken.

6. Berättat av byns äldsta.